№ 2.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 4. STYCZNIA ROKU 1799. *w PIĄTEK.*

z Paryża dnia 17. *Grudnia.*

Rada Starszych. Seſſya dnia 16. *Grudnia.*

Podano do czytania Poſelſtwo Dyrektoryatu Wykonawczego w naſtępuiącey osnowie: *Poſelſtwo Dyrektoryatu Wykonawczego do obydwoch Rad.* Obywatele Reprezentańci, Armia *Francuzka* ſtała ſię Panią *Turynu.* Wszyſtkie magazyny i arsenały *Piemontſkie* w naszey znayduią ſię mocy. Wszyſtkie fortece ſą naszym woyſkiem zaięte. Woyſka *Piemontſkie i Szwaycarſkie* przypiely Narodową kokardę i przyłączyły ſię do armii *Włoſkiey.* W *Turynie* Rząd tymczasowy ieſt poſtanowiony, a Król oddalił ſię z ſwoią familią do *Sardynij.*— Deputowany *Lemercier* zabiera głos, w którym okazuie ważność tego zwycięztwa.

Turyn. Novarra, Cheraſko, Suza, Alexandrya, maią iuż ſwoie municypalności— *Pleville-Lepelley* dawny miniſter marynarki, znayduiący ſię teraz we *Włoszech,* przyſłał nadzwyczaynego kuryera z donieſieniem o ważnych zwycięztwach odnieſionych nad trzema kolumnami woyſk *Neapolitańſkich* idących do *Rzymu.* Wiadome nam ſą dwie pierwsze bitwy opisane przez G. *Championnet.* Co do trzeciey, którey los nie był nam ieszcze wiadomy, donosi, iż G. *Monnier* kommenderuiący w *Ankonie* zgromadziwszy iak nayspiesznięy wszyſtkie ſwoie ſiły, poszedł przeciwko *Neapolitańczykom,* których wziął między dwa ognie; iż tym ſposobem przyłożył ſię do ich znieſienia; iż armia *Francuzka* odzyſkała dwa miaſta, które *Neapolitańczykowie* zaięli, i że dąży do *Neapolu.*

Dziennik *Mowca Kapitolu* między ſzczegułami o zaięciu *Rzymu*: zawiera naſtępuiące: „ Niechcąc być z ſkaty *Tarpeyſkiey* ſtrąconym, opuściłem *Rzym* po oddaleniu ſię z niego woyſk *Francuzkich*. Nim do moich zatrudnień powrocę, przyimiey opisanie zdarzeń, które ſię pod memi działy oczyma. Na wiadomość o zbliżeniu ſię woyſk *Neapolitańſkich,* konsulat otworzył xięgę do zapisywania ochotnikow pragnących iść na obronę oyczyzny; podała ich ſię znaczna liczba, i uformowała małe korpus woyſka. Locz coż mogła dokazać drobna ſiła przeciwko ogromney nieprzyiaciela liczbie? *Rzym* nie ieſt ſtanowiſkiem woiennym, lękano ſię przy tym być odciętemi, i roſtropność radziła ſię oddalić.— Zoſtawiwszy w zamku S. Anioła załogę z wyboru woyſka, armia *Francuzka* cofnela ſię do mocnego ſtanowiſka w *Civita-Caſtellana* oczekuiąc na poſiłki.— Przy oddaleniu ſię z *Rzymu,* woyſka *Francuzkie* i legion cudzoziemſki zrzucaią moſt przy *Tivoli* na *Teverone* dla pilnowania prawego brzegu tey rzeki, gdyż ſię dowiedziano iż kolumna nieprzyiacielſka przedarła ſię na tę ſtronę; Tym czasem Generał kommenderuiący wyprawia poſłańca do G. *Mack,* z zapytaniem o przyczynę tey napaści, gdy woyna nie zoſtała wypowiedzianą, i gdy ambaſſador *Francuzki* znayduie ſię ieszcze w *Neapolu,* żądaiąc nadewszyſtko, ażeby mu oddał osobę ambaſſadora. Generał *Mack* nieprzeſtaiąc ſię posuwać, oświadczał, iż nie z Rzpltą *Francuzką,* lecz z Rzpltą *Rzymſką* rozpoczyna woynę. Przez ten czas G. *Kellerman* zabierał *Tivoli,* a inne woyſka umykały ſię ku *Terracina.* Umyſły w *Rzymie* zoſtawały w niepewności, a nieprzyiaciele *Francuzcy* okropne knuli zamieszki.—Kommendant gwardyi narodowey wydał proklamacyą pobudzaiącą woyſko do odwagi. Podwoiono ſtraże, i poſtanowiono kommunikacye pomiędzy wszyſtkiemi poſterunkami· *Rzym* tego dnia zdawał ſię być *Rzymem Brutusa,* gdy *Porsenna* znaydował ſię pod iego bramami. — Między napaſtowanemi w *Viterbo i Aquapendente Francuzami,* znaydowali ſię OOb. *Mechin, i Mangourit.*— Krol *Neapolitańſki* nie tracił czasu w ogłoszeniu aktu ſwoiey ſamowładności w *Rzymie*; mianował xięcia *Pignatelli* ſtryia tego, który zawierał pokoy w *Paryżu,* gubernatorem *Rzymſkim,* a Xcia *de Salamandre* kommendantem woyſk.

Opisuie nakoniec zaboyſtwa, iakich w niektórych mieyscach zdradliwi mieszkańcy dopuszczali ſię nad *Francuzami,* a poſtępek biſkupa w *Aquapendente* poleca wdzięczności dobrych *Francuzow.* W pośrzod okropnych morderſtw, (dodaie) ten wspaniały prałat utrzymywał długo rozhukane tłumy przez ſwoie prożby i napominania. Odprowadzał ſam podrożnych, aż do oſtatniego miaſta, i niemało *Francuzow* winni mu ſą ſwoie życie.

W *Turynie* muſiano ſię ſpodziewać zaszłych wypadkow, gdyż Poſeł *Roſſyiſki* przed kilku dniami wyiechał z teyſtolicy, inni także poſłowie czynili przygotowania do odiazdu.— Spodziewamy ſię, iż wkrotce Generał *Championnet* obeymie nazad *Rzym* pod swoią władzę. Wczoray przybył od tego wodza kuryer, treść iednak depeszow iego ieſt niewiadoma. Ob. *Kerner* ſekretarz Miniſtra naſzego przy dworze *Toſkańſkim,* przyiechał tu także kuryerem w 7. dniach z *Florencyi.*—Przy *Malcie* rozbiła ſię o brzegi iedna fregata *Angielſka,* którey ekwipaż w części wyratowany, doſtał ſię w naszą niewolę. — Deputowany *Salicetti* iako Kommiſſarz Dyrektoryatu przy armij *Włoſkiey,* wyiechał do *Genui.*— W *Breſt* czynią znowu przygotowania, które każą ſię domniemywać nowego wylądowania w *Irlandyi* lub *Anglij.*—Policya zabroniła wprowadzania dziennikow zagranicznych do kraiu.—Wiadomość iakoby Xiąże *Toſkańſki* udał ſię do *Liworno,* aby ztamtąd mògł tym łatwiey ſzukać dla ſiebie schronienia, ieszcze ieſt zawczesną. Słychać iednak iż przyſtąpił do koalicyi.

Zapewniaią, iż Rząd *Batawſki* w przypadku, gdyby Rzeczpospolita *Francuzka* miała rozpocząć woynę, doſtarczy iey 12. millionow złotych holl: (36. millionow złł: Pol:) Tymże traktatem *Hollandya* zobowiązała ſię oddać wszyſkie ſwoie ſiły morſkie pod zarządzenie *Francyi.*—Miniſter intereſſow wewnętrznych prezentował Dyrektoryatowi Ob. *Savée* dyrektora ſzkoły *francuzkiey* kunsztow, który z młodemi artyſtami wybierał ſię iuż w drogę do *Rzymu,* dla zaszłych iednak wypadkow wſtrzymał podroż ſwoią.

Redaktor w wczorayszym ſwoim numerze zbiia wiadomość o śmierci Generała *Buonaparte,* donieſioną przez niektòre gazety na wiarę liſtow z *Konſtantynopola* pod d. 17. Liſtopada. Zapewnia, iż Rząd odebrał liſty od Generała *Buonaparte* pod d. 8. tegoż mieſiąca, co okazuie widocznie niepewność tych wieści, ponieważ gdyby miał być zabitym w *Kairze* d. 8. niewiedzianoby o tym d. 17. w *Konſtantynopolu.*— Tenże dziennik, i niektòre inne pôł urzędowe pisma, zawieraią w ſobie naſtępuiący wypis z gazety *Egipſkiey* pod d. 20. Vendemiaire. (11. Października) Naywiększa ſpokoyność panuie w okolicach zaiętych przez *Francuzow,* ktòrzy wszyſtkich używaią ſposobow na przyprowadzenie tey ziemi do iak naylepszego ſtanu rolnictwa i handlu, Odnowili kanał *Nahmuma,* i przywrocili obfitość miaſtu *Alexandryi,* ktòrego kommunikacya z *Rozettą* i resztą *Egiptu* ieſt zupełnie zabespieczoną. Część *Arabow,* ktòrzy z początku wzięli ſię do broni przeciwko *Francuzom,* w naylepszey teraz z niemi żyią przyiaźni, reszta w głębokie zapędzona puſtynie, iuż ſię z nich nie myśli wyruszyć. Głowna kwatera ieſt zawsze w *Kairze.* Tam to *Buonaparte* zatrudnia ſię urządzeniem podbitego kraiu. Tam poſtanowił administracyą centralną, wprowadził Zgromadzenie Narodowe z reprezentantow przez lud *Egipſki* wybranych, tym powierzył wszelkie czynności, i zaſięgnął ich zdania w materyi kunsztow, handlu, i płodow kraiowych. Każda prowincya *Egipſka* znayduie ſię pod kommendą iednego officera *Francuzkiego,* ktòry ma dozor nad dywanem, czyli adminiſtracyą kraiową, ſkładaiącą ſię z mieszkańcow. *Francuzi i Egipcyanie* w naywiększey żyią iedności: taką to *Buonaparte* umiał zachowywać karność w swym woyſku, ktòre za iego przykładem, ſzanuie zwyczaie, Religią i przesądy zwyciężonego ludu.— Zołnierze *Francuzcy* pomimo ſwoich trudow zawsze w dobrym utrzymuią ſię zdrowiu, i nie maią ſię w tey mierze czego obawiać teraz, gdy lato uſtępuie mieysca ieſieni i zimie, ktòra w tym klimacie ma przyiemną wiosny łagodność. W *Alexandryi, Rozecie, Damiecie, Kairze,* powyſtawiano od potrzeby ſzpitale woienne. Tym ſposobem potrafią uniknąć zarazy powietrza ktòre nie ieſt własnością *Egiptu,* lecz zawsze bywa z obcych przynoszona kraiow. Jeſt to prawdziwie uymuiącym widokiem ſpoglądać na troykolorowe chorągwie powiewaiące na tey ſtarożytney ziemi, zkąd większa część Narodow czerpała ſwoie wiadomości i prawa. Nie masz dnia, w ktòrymby mieszkańcy tych kraiow nieokazywali przez publiczne igrzyſka ſwoiey radości, z potargania iarzma Beiow i *Mammelukow.* Wszyscy młodzi ludzie zaciągaią ſię z ukontentowaniem do woyſka. i pomnażaią tym ſposobem armią republikantſką.

W dalszym ciągu swego Poselſtwa pod dniem 13. Grudnia, Dyrektoryat wyraża: „Rozlegał ſię po całey *Europie* odgłos rządu *Neapolitańſkiego* poſtępkow, i muſiano ſię zapewne zadziwiać nad uleganiem Dyrektoryatu. Lecz wyższy nad urazy ponoszone od tego Dworu, ktory w woynie koalicyiney wſławił ſię tylko przeciw Rzpltey *Francuzkiey* nieubłaganą zemſtą, Dyrektoryat z nadzwyczayną łagodnością przyiął naypierwsze propozycye, do wspolnego poiednania dążące; nieużywał korzyści swych zwycięſtw, iak tylko ażeby tym większe okazał umiarkowanie. Słowem, wſzyſtkie pożytki Traktatu były wzaiemne, iak gdyby wzaiemne pomyślności rowna utrzymywała ſzala. Tyle wspaniałomyślności powinno było odwrocić nienawiſtne tego Dworu zamiary, i przywiązać go do nas węzłami wdzięczności, a nadewſzyſtko własnego intereſſu. Lecz iego zapędy nie tak łatwo być mogły wſtrzymane; podał ſię bez umiarkowania wſzyſtkim wrażeniom, które mu obiecywały zburzenie tey Rzpltey, w którey iedynie mògł ſilną znaleść obronę, i nie korzyſtał z pokoiu, iak tylko dla toczenia z nią ſkrytey woyny, w ten czas gdyśmy ſię iak naytroſkliwiey ſtarali o dochowanie Traktatu.— Dwor *Neapolitańſki* uſiłuiąc na prożno wzmocnić ſię ſzczątkami tego samego *Rzymu,* dla ktòrego swoy okazywał ſzacunek, ſprzeciwiał ſię z całey mocy poſtanowieniu Rzplty

na tey ziemi, ktòra ſię ſtała zdobyczą wolności. Przynaglał ſwoie uzbraiania, wyſyłał ku granicom woyſka na wkroczenie do Państwa *Rzymſkiego*, i tak nadzwyczayne poruszenia nadto błahemi pokrywał pozory. Przyimował wſzyſtkich buntownikow *Rzymu*, rozniecał pożar woyny domowey; doſtarczał buntownikom żywności i schronienia, i nieprzeſtawał groźną kray ten przerażać potęgą. Nie chciał nam otwarcie wypowiedzieć woyny. lecz chciał zagubić wſzyſtkie narody wolne we *Włoszech*, które ſię pod naszą udały opiekę. Zaiſte Rząd *Francuzki* mogł wziąść okazałą zemſtę za dawaną publicznie insurgentom *Rzymſkim* pomoc, i za zniewagi swego Agenta w *Neapolu*, lecz poświęcaiąc swoią urazę, Dyrektoryat niechciał ſię ſprzeciwiać zaięciu Xięſtwa *Benewentu*, i ofiarował nawet swe pośrzednictwo dla uwolnienia Króla *Neapolitańſkiego* od feudalnych *Rzymian* do tego kraiu pretensyow. Nie dosyć na tym, poſłał do *Neapolu* nowego Ambaſſadora w przyiazne i zaspokaiaiące opatrzonego inſtrukcye; w momencie wyruszenia armij pod kommendą Generała *Buonaparte* będącey, Dyrektoryat pospieszył ſię uspokoić troſkliwość dworu *Neapolitańſkiego* względem zamiaru tey wyprawy. Nakoniec posyłał mu iak nayczęſtſze zapewnienia o ſwoiey niezmienney chęci zapewnienia bespieczeńſtwa kraiow *Włoſkich*, z wyrażeniem mocnych życzeń dla Rzpltey *Rzymſkiey*, ktorą ſiła okoliczności dla zagruntowania iey politycznego jeſteſtwa, poddała pod szczegulną Rzpltey *Francuzkiey* opiekę. Ale ani przyiacielſkie przełożenia, ani głos rozumu, ani potrzeba pokoiu, nie mogły Dworu tego przekonać; wſzyſtkie pozory dla iego groźb, narzekania, a nakoniec do zerwania Traktatu, były dobremi. Rzplta *Francuzka* na Manifeſt rządu *Maltańſkiego* muſiała odpowiedzieć zaięciem tey wyspy; natychmiaſt Dwor *Neapolitańſki* odważył ſię wſkrzeſić uroione swoie pretensye do tego kraiu, w ktòrym nigdy ani ſwemi prawami, ani ſwoim orężem nierządził, Rząd iednak *Francuzki* nieodmowił mu wyszczegulniaiącey odpowiedzi na tak dziwaczną pretensyą. Od czasu zawarcia pokoiu. wiadome są Publiczności tak iawne iako i ſkryte tego Dworu poſtępowania dowodzące naywiększą dla imienia *Francuzkiego* nienawiść. Dwor ten zwłoczył zawſze ogłoſzenie Traktatu przez wzgląd na Dwory *Londyńſki* i *Wiedeńſki*. Artykuł 7. przyrzekał wolność dla *Francuzow* za zdania polityczne więzionych. Za naleganiem Agentow, niektorzy spokoyni przyiaciele Rzpltey zoſtali uwolnionemi, lecz znowu na naymnieyſze pozory, nowemi ich obciążano pętami. Nakoniec handlem bawiący ſię *Francuzi*, dla tego tylko iż *Francuzi*, publicznie napaſtowani, znieważani, a nawet zabijani bywali; a takie przeſtępſtwa zawſze zoſtawały bezkarne. Artykuł 3. Traktatu wyrażał: „Król Jmć Oboyga *Sycylij* zachowywać będzie iak nayściſleyszą neutralność względem wſzyſtkich woiuiących Mocarſtw; z tego powodu obowięzuie ſię zakazać bez rożnicy przyſtępu do swoich portow wszelkim okrętom uzbroionym do woyny, należącym do pomienionych Mocarſtw, które przenoſić będą liczbę naywięcey czterech, podług wiadomych teyże neutralności przepisow. Wſzelkie doſtarczenie żywności, ammunicyow, lub towarow pod imieniem kontrabandy znanych, będzie im zabronione."—Jakże więc ten artykuł, ktòrego znaczenie dla dobrey wiary nie ieſt wątpliwym, był uſkuteczniony? (Tu przypomina przypuszczenie do portow Sycyliyſkich *Nelsona* z całą flottą.) W iakimkolwiek rozumieniu ten Traktat tłumaczonym będzie, zawſze Artykuł 3cim zoſtał zgwałcony, Rząd przeto *Neapolitańſki* mniemał ſię być uſprawiedliwionym, twierdząc, iż nie mógł ſię oprzeć ſile; gdyż nawet zmyślonego nie czyniono odporu, a Senat *Syrakuzańſki* ze wſzelkiemi honorami Admirała *Angielſkiego* przyimował. etc. etc.

Dowiaduiemy ſię, iż *Wirgiliuſz* Francuzki *Delille* ma wkrotce do *Paryża* powrocić, iż obeymie ſwoie mieysce w inſtytucie, i rozpocznie kurs literatury w kollegium *Francuzkim*, ktòrego ieſt profeſſorem. Ob. *Selis*, ktòry go dotąd zaſtępował, powroci do ſwoiego urzędu w ſzkole centralney w *Panteonie*.— Pamiętno ieſt zapewne, iż Ob. *Bruguiere i Olivier* pierwszy znaiomy z dzieła o zwierzętach mikroſkopicznych, drugi przez hiſtoryą o gadzinach, wyſłani byli w roku 1792. kosztem rządu do zachodniey *Azyi*. Mieli oni zlecenie obiechać *Archipelag*, *Grecyą*, *Turcyą*, *Perſyą*, dla pomnożenia naszych wiadomości w hiſtoryi naturalney, oraz dla czynienia ſtosownych uwag. Ich wyſłanie ściągało ſię do umieiętności i kunsztow, oraz do rolnictwa i ekonomiki publiczney tych kraiow. Po ich wyiezdzie Rząd rewolucyiny zoſtawił ich bez żadney pomocy. Wśrzod tego zapomnienia utrzymywało ich przywiązanie do hiſtoryi naturalney; odprawiali dalsze podroże, zebrali ſzacowne kollekcye, zwiedzili puſtynie, góry, uważali obyczaie narodow, i ile mogli ſtarali ſię uſkutecznić pragnienia naturaliſtow, oraz nadzieie przyiacioł nauk i kunsztow. Nakoniec po pięcioletnich trudach, powracaiąc do ſwoiey oyczyzny, przybyli ſzczęśliwie do *Ankony*, gdy śmierć odięła Ob. *Bruguiere* iego naukom, przyiaciołom i zaſłużoney nadgrodzie. Ob. *Olivier* opłakuiąc tę ſtratę niemniey czule iak ſprawiedliwie, pisze z *Genui* pod d. 29. Paźdz. iż odwozil kollekcyą aż do *Medyolanu*, a z tamtąd wyprawił ią do *Paryża*. Zbyteczną byłoby rzeczą (dodaie) wyliczać ſzacowny zbior, ktòry przywożę w zbożu, owocach, ziarnach, ſzczepach, czworonożnych zwierzętach, gadzinach, owadach, etc. Niecierpliwy ieſtem w przyspieszeniu mego powrotu, i dogodzeniu ciekawości naturaliſtow, ofiaruiąc im podwoyną kollekcyą.— Rok temu, iak wynaleziono w *Velletri* piękną ſtarożytną ſtatuę, ktòrą na tychmiaſt przewieziono do *Rzymu*. Jeden z artyſtow, ktòry ią kilkarazy rysował, wyznaie, iż ſię rowna w doſkonałości ſamemu *Apollinowi*. Ta ſtatua ieſt z marmuru białego, Wysokość iey ieſt bliſko ſześć łokci. Zdaie ſię, iż wyobraża *Palladę*. Jeſt w ſtroiu woiennym. Jey płaszcz uprzyſtrzony ieſt małemi wężami, ręka iey wynieſiona ieſt iak gdyby trzymała włocznię, druga ręka na doł ſpuszczona, trzyma pismo w trąbke zwinięte. Gołe iey nogi opieraią ſię na wysokiey podeszwie przypasaney do 2ch palcow: Głowa iey przedziwney piękności, pokryta ieſt chełmem; cała ta figura naylepszego kształtu *Greckiego*, utrzymała ſię w zupełności, dwa tylko palce i niektóre zagięcia letko uszkodzone, zoſtały bez trudności naprawionemi. *Francuzi* nabyli tey ſztuki od właściciela, i ma być przewiezioną do *Paryża*, wraz z innemi kosztownemi zbiorami.

Dzienniki nasze przytaczaią teraz liſt, znaleziony iakoby na iedney przy *Malcie* rozbitey fregacie *Angielſkiey*. Korzyści zwycięztwa pod *Abukir* znacznie tam są zmnieyszone, trzy tylko zdobyte okręty zdatne były do żeglugi, *Anglicy* tyle ſzkody maią w zepsutych okrętach i zabitych maytkach, ile *Francuzi*, *Malta* więcey ieſt warta, iak 30. liniowych okrętow. *Egipt* zoſtanie niezmiennie w ręku Republikanow, a dumny *Brytańczyk* na tę klęſkę zadaną oyczyznie swoiey. nie może z zimną krwią poglądać.

Liſt z *Alexandryi* pod d. 4. Brumaire (25. Paźdz:) ogłoszony w naszych dziennikach zawiera co naſtępuie: „ Wszyſtkim przedsiewzięciom armii lądowey towarzyszyło zwycięztwo. Naywyższy kommiſſarz marynarki nakazał konſkrypcyą ſtanowiſk morſkich *Egiptu*. Kray ten podzielonym będzie na 4ry okęgi. Pierwszy rozciąga ſię na zachod ieziora *Nadié*. Głowne miaſto *Alexandrya*. Drugi ciągnie ſię od ieziora *Nadié* do ieziora *Bourlos*, pomyka się do *Nilu* i aż do *Mehalle-Elleben*, głowne miaſto *Rozetta*. Trzeci od ieziora *Burlos* do części zachodniey ieziora *Menzale*, przytykaiąc do *Nilu*, aż do *Bonzir*, miaſto ſtołeczne *Damietta*. Czwarty od *Bonzir*, aż do odnogi wschodniey tey rzeki, i w odnodze zachodniey, aż poniżey *Boulac*. Port ten będzie iego głownym mieyscem. Teraz zatrudniaią się organizacyą marynarzow i obrachunkiem ich ludności.— *Redaktor* oznaymiwszy, iż ultimatum Rządu *Francuzkiego* przyięte zoſtało w *Raſtad*, dodaie. Od tego więc dnia można uważać, iako całkowicie ułożoną pierwszą część oſtatecznego traktatu; można iuż przyſtąpić do drugiey, i ieſt to moment, w ktorym Rzplta uſkuteczni względem xiążąt ogołoconych z ſwoich poſſeſſyow, obowiązki powszechne lub prywatne, ktore na siebie wzięła, przyłożyć się do oznaczenia nadgrod przez przyſtosowanie umowionego względem ſekularyzacyow prawidła. W momencie zapalaiącey ſię woyny we *Włoszech* (mòwi tenże) z powodu napaści przez Krola *Neapol*: i łączenia ſię Króla *Sardyńſkiego*, i gdy ieszcze niewiadomo czyli Cesarz ſkłoni ſię na ich nalegania, negocyacya która zdawała ſię być bez końca, zbliża ſię do ſwego rozwiązania; ten wypadek ieſt może nayważnieyſzym i naychwalebnieyszym, iaki dla Rzpltey z iey zewnętrzney konsyderacyi wyniknął. Prawda iż zapewne będą czynione zapytania, w przypadku wciągnienia Cesarza do woyny, czyli będzie z pożytkiem zawierać z Rzeszą pokoy osobny. Lecz to zapytanie ſam tylko Rząd rozwiązać może, iako należące do okoliczności iemu tylko ſamemu wiadomych. To zaś można powiedzieć, iż wſzelka czynność zmierzaiąca do przyspieſzenia oſtatecznego pokoiu, ieſt nader ſzacowną, i że gdy Rząd wſzyſtkie ſwoie uſiłowania do tego iedynie ściąga zamiaru, znayduie z ukontentowaniem w Rzeszy *Niemieckiey* ſkłonności rokuiące bliſkie i szczęśliwe rozſtrzygnienie.

Ob. *Marivaux* ſekretarz legacyi *Francuzkiey* w *Turynie*, przybył do *Paryża* dnia onegdayszego z rana. Z powodu osobney konwencyi podpisaney 19. *Frimaire* (9. Grudnia) między Generałem *Joubert* i Królem *Sardyńſkim*, Król ten odebrał pozwolenie oddalić ſię do *Sardynij* z całą ſwoią familią. Miniſter Sardyńſki *Priocca* oddany ieſt *Francuzom* w zakład. Po oddaleniu ſię Króla, znaleziono w iego gabinecie odezwę do *Piemontczykow*, ażeby ſię nieopierali *Francuzom*, i nie wyſtawiali ſię na nieſzczęścia, iakieby naſtąpiły po niepożyteczney walce. Znaleziono także 150. tyſięcy karabinow i dobrze opatrzone magazyny.

z Bruxelli dnia 17 *Grudnia*.

Zgraia buntownikow pokazała ſię znowu w okolicach *Arschot* i *Haſſelt*, lecz na widok niespodziewany iednego oddziału ſtrzelcow konnych, ktorych General *Jardon* za niemi wyſłał, w rozsypkę poszła. Woyſka będące pod kommendą tego Generała, wzmocnione są iednym batalionem, ktory z oddziałem kawaleryi ztąd wyszedł. Onegday wieczorem przyprowadzono tu wiele buntownikow z bronią w ręku poymanych, pomiędzy ktoremi 16. było ciężko rannych. Wczoray dwoch roſtrzelano; teraz zatrudnia ſię Kommiſſya formowaniem proceſſu wielu niewolnikom w oſtatniey insurrekcyi schwytanym. Przeſłano zawczoray znaczny oddział nowo zaciężnych, ktorzy we wſzyſtko opatrzeni ze śrzodka kraiu przybyli. Osoby w okręgu naſzym oſtatnią razą w zakład wzięte, iuż przybyły do *Paryża*; osadzono ich w domu *de la Force*, w ktorym zoſtawać będą dopoki od Miniſtra policyi pytani nie będą. Dowiaduiemy ſię z dawney *Flandryi*, że na naszych brzegach kilka woiennych ſtatkow *Angielſkich* ſpoſtrzeżono. Przedſiewzięto natychmiaſt śrzodki do zniszczenia nieprzyiacielſkich proiektow.

Dnia 19. *Grudnia*.

Dnia wczorayszego przechodziło tu ieszcze kilka korpusow woyſka do rożnych mieysc zaiętych przez insurgentow, mianowicie od ſtrony *Hasselt*, gdzie buntownicy nayglownieysze ſwoie zgromadzili ſiły. Gen: *Collaud* ma także wyiechać do *Campine* dla ułożenia ſię z GG. *Jardon* i *Chabert* względem nowego generalnego attaku, ktory ma bydź przedſiewziętym.— Dnia onegdayszego w nocy przeieżdżał tu kuryer *Pruski* do *Paryża*.

z Hagi dnia 18. *Grudnia*

Nowa gwardya ciała prawodawczego wykonała wczoray przyſięgę.—Mowią iż Hrabia *Bentink van Rhon* poiedzie do dóbr ſwoich w *Niemczech*, a dawny Wielki Pensyonarz *van de Spiegel* uda ſię z familią swoią do małego miaſteczka *Yſſelſtein*, dawniey do Xiążęcia *Oranij* należącego.—Mowią iż część flotty naszey z 9. okrętow woiennych złożoney, wypłyneła z *Texel*.—Nayświeższe wiadomości z *Bruxelli* donoszą wprawdzie o trwaiącey ieszcze woynie z insurgentami, dodaią iednak, iż gdzie ſię tylko pokażą, tam zgnębionemi bywaią.— Rząd nasz odebrał urzędową wiadomość, iż Deputacya Rzeszy podane w *Raſtad* przez poſłow *francuzkich* ultimatum przyieła, a tym samym kamień węgielny do przyszłego pokoiu położyła.

z Peterzburga dnia 7. *Grudnia*.

W przyſzły poniedziałek Imperator zoſtanie inſtallowany W. Miſtrzem *Maltańſkim*, ktorego opieka będzie naywiększą zakonu tego podporą.

Nasza urzędowa gazeta ogłasza rapport vice-admirała *Uschakow*, który pod datą d. 28. Września donosi o zdobyciu wyspy *Cerigo*. Jedna chorągiew wraz z kluczami od twierdzy poſłana ieſt Imperatorowi *Roſſyiſkiemu*, druga zawieziona do *Konſtantynopola*.

z Sztokolmu dnia 14. *Grudnia*.

Nowy Poſeł *Roſſyiſki* Baron *de Budberg* miał dziś pierwſzą audyencyą u Krola, a Konsyliarz *Wasilief* audyencyą pożegnania.—Do demarkacyi granic między *Szwe-*

cyą i *Roſſyą*, z ſtrony Roſſyiſkiey Generał *Kotuzow* ieſt mianowany. — Ponieważ intereſſa kongreſſu *Raſtadzkiego* są tak dobrze iak ſkończone, przeto Baron *de Fersen* odwołanym zoſtał.

Od granic Auſtryackich dnia 28. *Grudnia.*

Arcy-Xiężniczka *Amalia* ſioſtra Ceſarſka, umarła na dniu 25. w *Wiedniu.* — Oddział flotty *angielſkiey* z pod *Cadix* pod dowodztwem kapitana *Duckworth de Leviathan* w pierwſzych dniach Liſtopada przybył do wyspy *Minorki,* a po kilku uczynionych ſzturmach do fortecy *Mahon, Anglicy* mieli ią zdobyć na dniu 17. Liſtopada. — Cesarz Jmć przedſiewziętą podroż swoią do *Brünn* dla oglądania woyſka *Roſſyiſkiego* tam przybyłego, z przyczyny wielkich mrozow i nieiakiey ſłabości z kataru pochodzącey, na czas dalszy odłożył. — Od woyſka *Roſſyiſkiego* wielu officerow przybyło do *Wiednia*, którzy u Poſła ſwego narodu czeſto na obiady zaproszeni bywaią. Ceſarz miał zamiar trzymać w *Brünn* ſtoły otwarte dla officerow ſztabowych *Roſſyiſkich.* W czaſie zaś rewij woyſka *Roſſyiſkiego*, miała być rozdana między toż woyſko ſumma od 40. do 50,000. złotych. — Wielka liczba armat cięzkiego kalibru, przeznaczona ieſt z *Wiednia* do woyſk w polu ſtoiących. — Tym czasem pomimo wkroczenia woyſk *Neapolitańſkich* do kraiu *Rzymſkiego*, dwòr nasz nie wydał ieszcze żadnych rozkazow do armij naszey we *Włoszech.* Ztąd politycy *Wiedeńscy* wnoszą, iż woyna z *Włoch* nie rozciągnie ſię aż do krajow *Niemieckich.* — *Papieżowi* oświadczono, iż wkrotce deputacya przybędzie do niego, dla wprowadzenia go nazad do *Rzymu.* Ociec S. iednak poſtanowił czekać oſtatnich wypadkow teraźnieyszego przeſilenia intereſſow, pomimo proroctwa iednego *franciszkana*, który mu wſzyſtkie przypadki życia przepowiedział, a między innemi, iż będzie z *Rzymu* wygnany, lecz znowu do niego powroci i tamże umrze.

z Brünn dnia 26. *Grudnia.*

Rzeczą ieſt pewną, iż Gubernator Belgradu *Muſtafa*, mianowany zoſtał *Beglerbeiem Rumelij.* Ta nowa doſtoyność tym większy niesmak w nim ſprawiła, iż obowiązuie go do wyciągnienia w pole przeciw *Basmanowi-Oglu*, czego òn zawſze iak nayſtaranniey unika. *Muſtafa* przeto wſzyſtkiemi ſpoſobami chce oddalić od ſiebie to nowe przeznaczenie. Wbrew poſtępowaniu ſwoiemu w początkach rządow, obsypuie teraz dobrodzieyſtwy mieszkańcow *Serwij.* Opatruie obſicie w żywność wszelkiego gatunku *Serwią* i *Bośnią*, ſpodziewaiąc ſię p... to, iż lud ſam będzie domagał ſię u *Porty* zatrzymania go przy rządach *Serwij.* — Podług nayświeższych wiadomości, *Basman-Oglu* coraz głębiey wkracza do *Moldawij* i *Wołoszczyzny*, zdaie ſię, iż iuż muſiał zaiąć wſzyſtkie żupy ſolne w tamtych okolicach będące, gdyż mieszkańcy *Bośnij, Serwij,* i części *Bulgaryi*, znaczny niedoſtatek tego artykułu cierpieć zaczynaią, z tego powodu Basza *Muſtafa*, żądał pozwolenia u kommendy Ceſarſkiey, aby mu wolno znaczny ſkład ſoli w *Semlinie* zakupić.

z Bukareſtu dnia 28. *Liſtopada.*

Cała *Wołoszczyzna* ieſt w bardzo krytycznym położeniu. Z iedney ſtrony *Basman-Oglu* coraz bardziey rozſzerza ſię z potęgą ſwoią, z drugiey niedobitki armii Sułtana, rozſypawszy ſię po kraiu wszędzie rabunki i zaboyſtwa popełniaią. *Baſsman-Oglu* obległ fortecę *Nową Orsowę*, a znalazłszy załogę gotową do poddania ſię, wziął z niey za zakładnika *Kara Muſtafę Paszę*, a ſam wkroczył do *Wołoszczyzny* na 3. mile z tey ſtrony *Dunaiu.* Zabrał tam wszyſtko co tylko znalazł po drodze, za opłatą w gotowiznie, na niektore nawet artykuły iako to mąkę, ſery, miod, iaja etc. porobił z kupcami kontrakty, i płacił te wszyſtkie rzeczy, więcey niż warte bydź mogły. *Kapitan Basza* w czaſie oſtatniey bitwy, winien był tylko rączości konia, ratunek życia swego. Teraz znayduie ſię w *Lonya* bliſko *Ruſtyuk*, i uſiłuie zewsząd zgromadzić nowe woyſko.

z Hamburga dnia 25. *Grudnia.*

Mroz tak tu był wielki, iż nie tylko żegluga na *Elbie* zupełnie zatamowaną zoſtanie, ale nawet iezdzieć można po niey sankami.

Naynowszy *toaſt* w *Anglii* ſkazuie wszyſtkich admirałow *Angielſkich* na los *Scewolow*, ieſt bowiem naſtępuiącey treści: *Bodayby wszyscy naſi admirałowie tak pobili Francuzow iak Nelson to zrobił, iednę ręką.* Inni admirałowie na takie uczczenie dziſieyszego bohatera bardzo niechętnie poglądaią. W ogromnym państwie modow, ſam *Nil* teraz tylko *Anglikow* oblewa. Wieńce dębowe z nazwiſkiem *Nelsona* na głowach damow *Angielſkich* noszone, uſtąpiły teraz kapeluszom piramidowym, używaią także pasow krokodylowych, na pierſiach zaś u każdey damy kotwica ma mieysce. — Herb dla *Nelſona* ieſt wynalazkiem ſamego krola. Palmowe drzewo z napisem *Palmam qui meruit ferat* wznoſi ſię z rozhukanego morza. Wpierwey odrysowane było to drzewo iak gdyby wyraſtało z krokodyla. Że iednak w karykaturach P. *Gillrey* krokodyl wyrażał flottę *Francuzką* pod *Abukir*, przeto niechciano ażeby pozor iakikolwiek zoſtawał, iż ta myśl ze ſklepu kopersztychow pożyczoną była. — Okręt *Angielſki Dafne* odebrał rozkaz telegrafem, aby iak nayśpieszniey do *Indyow zachodnich* popłynął.

Od brzegow Dunaiu dnia 20. *Grudnia.*

Gdy woyſka cesarſkie znayduiące ſię w *Bawaryi*, przy teraźnieyszym położeniu okoliczności, ſą za nadto szczupłe względem ſił *Francuzkich*, ktore ſię nad wyższym *Renem* i w *Szwaycaryi* zbieraią, przeto wszyſtkie woyſka na granicach *Czeskich* i w wyższey *Auſtryi* będące, udadzą ſię niezwłocznie do *Bawaryi*, gdzie iuż są poczynione wszelkie przygotowania do ich przyięcia i do utworzenia potrzebnych dla nich magazynow.

z Frankfortu dnia 18. *Grudnia.*

Sławny w dzieiach rewolucyi na dniu 13. Vendemiaire Generał *francuzki Danican*, bawi ſię teraz w okolicy *Raſtad.* Wydał niedawno xiążkę w duchu prorockim pod tyt: *Kaſſandra*, w którey dziwne odmiany świata przepowiada. — Ob. *Rapinat* powraca z *Szwaycaryi* do *Francyi.* Ob. *Perrochel* zyſkuie tamże powszechny ſzacunek obywatelow, ieſt on ex-ſzlachcic, dawniey woyſkowy. — Od granic *Czeſkich* dowiaduiemy ſię, iż wszyſtkie oddziały w...a, nawet ſaperowie, minierowie, pontonierowie, ... czyli z *Czech* do *Bawaryi.* Słychać, iż część woyſka *Roſſyiſkiego* posiłkowego na dniu 20. t. m. ma ſtanąć w *Pradze.* — Rekwizycye i kontrybucye *Francuzkie* na prawym brzegu *Renu*, ktòre co mieſiąc 1,400,000 liwrow wynoſiły, maią teraz być (iak ſłychać) wſtrzymane. — Woyſko *Francuzkie* nad *Lahną* i *Niddą*, ieſt teraz w poruszeniu, dla udania ſię do *Szwaycaryi i Włoch.* — Wielu utrzymuie, iż negocyacya między *Francyą i Auſtryą* ieszcze dotąd trwaią, i że hrabia *Lehrbach* taiemnie ie z miniſtrem *Francuzkim Bonnier* prowadzi.

z Augsburga dnia 14. *Grudnia.*

Od kilku dni woyſka *Auſtryackie* w *Tyrolu* czynią przygotowania do wyiścia w okolice *Werony.* Liſty z *Florencyi* donoszą, iż W. Xiąże *Toſkańſki* zawarł traktat przymierza z Krolem *Neapolitańſkim* pod gwarancyą *Angliy.*

z Raſtad dnia 16. *Grudnia.*

Hrabia *de Görtz* miniſter *Pruſki* dawał wielki obiad, na ktòrym miniſtrowie *francuzcy* i cała prawie deputacya Rzeszy znaydowała ſię. Ob. *Roberjot* iutro daie na wzaiem obiad na 30. osob, między ktòremi hrabia *Meternich* znaydować ſię będzie. — Chociaż domyſł ieſt podobnym do prawdy, iż woyna wszczęta we *Włoszech* daley ſię rozszerzy, wierzyć iednak należy, iż kongress trwać nieprzeſtannie będzie i pokoy Rzeszy przyidzie do ſkutku. Przyſtąpienie deputacyi do ultymatum *Francuzkiego*, tyle dobrego za ſobą pociągnęło, iż zapisane w niższym *Renie* kontrybucye nie będą wybierane, poki rezolucya w tey mierze od rządu *Francuzkiego* nie zaydzie. Aż do przyszłey noty *francuzkiey*, ktòra ma w ſobie dokładny plan ſekularyzacyi i indemnizacyi, wszyſtkie intereſſa ſą zatamowane. Punkt ten będzie naydelikatnieyſzym, gdyż ocuci wszyſtkich ſtanow intereſſa, iedne drugim przeciwne. — Kamerdyner *Bonniera* temi dniami zoſtał utopionym, czyli ſam utonął. Wszakże z powodu podeyrzenia, wiele osob zoſtało aresztowanych.

z Szwaycaryi dnia 17. *Grudnia.*

Dway kommiſſarze mianowani od Rządu dla udania ſię do *Piemontu*, iuż wyiechali. Głownieyszy cel ich podroży zdaie ſię być przed ich ieszcze przybyciem utaiony, Zaciąg woyſk posiłkowych dla *Francyi* dziele ſię tu z naywiększym pośpiechem. Rząd nasz zatrudnia ſię także poſtawieniem w iak naylepszym ſtanie siły zbroyney we wnątrz Rzpltey. Na oſtatnich posiedzeniach *Wielkiey Rady* Szwaycarſkiey, czytano proiekt od Dyrektoryatu podany w celu urządzenia kraiowey milicyi. Głownieyſze iego zasady ſą: Wszyscy obywatele, począwszy od 20 aż do 40. lat, ſą obowiązani nosić oręż na obronę oyczyzny. Dzielą się zaś na korpus odwodowe i na wybor woyſka. Wybor woyſka powinien być zawsze gotowy iść na obronę oyczyzny, tudzież kiedy idzie o przywrocenie wewnętrznego porządku. Dozorcy ſpisuią obywatelow w ſwoich ſzczegulnie kantonach, i formuią z iednych bataliony, maiące ſkładać wybor woyſka, z drugiey kompanie rezerwowe. To ſpisywanie będzie zasadą podziału Kantonow woyſkowych. Każdy taki kanton czyli okrąg zamykać będzie 1800 ludzi zbroynych. Z tych oddzieli się 600 ludzi, w każdym okręgu do wyboru woyſka, reszta zaś ſkładać będzie odwod. Dozorca naznaczy każdemu powiatowi i okręgowi cywilnemu, iak wielki maią dać kontingens w ludziach od 20 do 45 roku, w proporcyą ſwoiey ludności. Cała *Szwaycarya* dzieli się na departamenta woyſkowe, z ktorych każdy doſtarczy 4. bataliony, wybor woyſka ſkładać maiące pod Nrem: 1. 2. 3. i t. d. — Wybor woyſka na 4ry dywizye ieſt podzielony. Każda dywizya zamyka 100. fizylierow, 25. grenadyerow i 25 ſtrzelcow, w ogul 150 ludzi. Sześć kompanii, to ieſt, iedna kompania grenadyerow, 4 fizylierow i iedna ſtrzelcow ſkładaią batalion.

z Sienny dnia 30. *Liſtopada.*

Dziś i wczoray niezliczona liczba uciekaiących z *Rzymu* tędy przechodziła. Krol *Neapolitańſki* ſpowiedał ſię i publiczną kommunią odprawił nim do armii odiechał. Za nim wyiechali zaraz Genrał *Mack, Akton,* i margrabia *de Gallo.* W tym momencie przybyla tu xiężna de *Santa Croce* i dawny miniſter *Szwedzki Piranese*, a teraz kommendant gwardyi narodowey w *Rzymie.*

z Genui dnia 6. *Grudnia.*

Nieuſtaią tu w czynieniu wszelkich politycznych i woiennych przygotowań dla zabespieczenia brzegow naszych od napaści *Anglikow* i *Neapolitańczykow.* Zdaie ſię, iż ich zamiar ieſt attakować lądem i morzem odnogę *Spezzia* i *Porto Venere.* Gen: *Lapoype* który ſię tu od czterech dni znayduie, pisał do naszego miniſtra woiennego, iż to mieysce poſtawione było w ſtanie obrony tak przez wysypane baterye, iako też przez przydane liczne woyſko. Generał *Francuzki Miollis* kommenderuiący w *Sarzana* i *Maſſa Carrara* ſkoro ſię tylko dowiedział o przybyciu *Neapolitańczykow* do *Liworno*, natychmiaſt nie tracąc czasu, zgromadził wszyſtkie ſiły ktoremi dowodzi, i zapewniaią, iż zaiął ważne ſtanowiſko nazwane *Sant de la Riche*, na territorium *Toſkańſkim* o pòł mili od *Maſſa* ku *Pizie.* To mieysce ieſt uważane za niedobyte. — Między urządzeniami ktore w tych dniach Ciało Prawodawcze dla utrzymania spokoyności publiczney poſtanowiło, uważać ſię daią dwa naſtępuiące Prawa. Pierwsze upoważnia Dyrektoryat Wyk: do oddalenia z kraiu Rzpltey na 6. mieſięcy, lub wzięcia w zakład na trzy mieſiące wszyſtkich Obywatelow, ktorzyby ſię okazali podeyrzanemi o przeciwne teraźnieyszemu rządowi zamiary. Drugie daie moc Dyrektoryatowi nakazania aresztu na 30. dni lub wygnania na trzy mieſiące tych wszyſtkich, ktorzyby kłamliwe roznoſili wieści zmierzaiące do oſłabiania ducha publicznego; pozwala mu ogłoſić za będące w ſtanie oblężenia wszyſtkie *Liguryiſkie* brzegi do czasu iaki przyzwoitym osądzi; użyć wszyſtich przyzwoitych sposobow na zapobieżenie wewnętrznym rozruchom; zniewolić Obywatelow, ażeby podali liczbę wszelkiey broni, bagnetow i ammunicyi znayduiącey ſię w ich domach; nakoniec rozkazać ażeby Obywatele ktorzy byli oſkarzonemi o ſpiſek przeciwko wolności w Wrześniu 1797 roku, i ci ktòrych Dyrektoryat w tę liſtę podług swego zdania umieści, w dwoch dniach *Genuę*, a w czterech *Liguryą* opuścili; powrocić iednak mogą za danym Dyrektoryatu w tey mierze zezwoleniem. Dyrektoryat ieſt upoważniony do nadawania Trybunałom mocy sądzenia podług przepisow woiennych i w przypadkach w tymże prawie wyrażonych, a to tylko na ieden mieſiąc, zachowuiąc iednak ſobie wolność przedłużenia czasu podług potrzeby. — Ekwipaże naszych dwoch ſtatkow woiennych zabranych w *Liwornie*, przypłyneły tu dnia wczorayszego wieczorem na iednym ſtarym ſtatku. Wypuszczeni zoſtali maytkowie iako jeńcy woienni na ſłowo i na przyrzeczenie, iż iuż więcey przeciwko *Anglikom* ani ich ſprzymierzeńcom ſłużyć nie będą.

Dnia 9. *Grudnia.*

Miniſter *Francuzki Belleville* donioſł dnia wczorayszego naszemu Dyrektoryatowi, iż *Piemont* zoſtaie w mocy *Francuzow.* — Rozchodzi ſię wiadomość, iż Generał *Francuzki Lapoype* z korpusem woyſk *Francuzkich* i *Liguryiskich* zaiął kray *Lukański.* — Liſty z *Peruzy* pod 2. Grudnia donoszą, iż rząd Republikańſki *Rzymſki* schronił ſię do tego miaſta. Ciało Prawodawcze konsulowie, Kweſtorowie odprawuią tam swoie czynności pod okiem kommiſſyi *Francuzkiey.*

z Medyolanu dnia 10. *Grudnia.*

Trzy *Ex-Weneckie* okręty woienne ktòre dnia 29. Liſtopada z trzema tyſiącami lądowego woyſka i wielką liczbą ammunicyi wypłyneły z *Ankony*, każą ſię wkrotce ſpodziewać iakiego ważnego na morzu *Adryatyckim* zdarzenia, gdyż te trzy okręty nie mogą nie napotkać elka-

dry *Roſſyiſkiey* trzymaiącey w oblężeniu wyſpę *Corfu*. Piſma naſze nieprzeſtaią zapewniać, iż ta twierdza ieſt opatrzona w żywność więcey niż na ieden rok, i że ſię nader długo bronić będzie, choćby też iey te poſiłki niedoszły.— Gazeta w *Lucernie* wychodząca donoſi iako urzęwą wiadomość, iż dnia 1. Grudnia *francuzi* uderzyli na 18. tysięcy *Neapolitańczykow* nad rzeką *Tronto* dzielącą kray *Rzymſki* od króleſtwa *Neapolitańſkiego* i wpadaiącą w morre *Adryatyckie*; iż im zabrali 20 armat i tyleż wozow prochowych, tak dalece, (dodaie urzędowa gazeta) iż *Rzym* zupełnie ieſt z woyſk *Neapolitańskich* i *Angielskich* oſwobodzonym. Taż gazeta wyraża, iż *Francuzi* mszcząc ſię za ſwoich braci, którzy po wyiściu z *Rzymu*, byli wyrzniętemi w *Viterbo*, odebrawszy teraz to miaſto od 40. tyſięcy dusz zamieſzkałe, mieli ie spalić i zburzyć do szczętu.

Dnia 13. Grudnia.

Odmiany które były zamiarem Ob. *Rivaud*, uſkutecznily ſię z naywiększą ſpokoynością. Dnia 8. t. m. Miniſter przyſtąpił do inſtallacyi nowego Dyrektoryatu. Członki które Generał *Brune* oddalił, zoſtały powrocone, iako to: OOb. *Sopranzi*, *Luozi*, *Adelaſio*, *Lamberti* i *Alessandri*. Naſtąpiła potym organizacya obydwoch Rad, a dnia 10. rozpoczęły ſwoie ſeſſye. Koło Konſtytucyine zoſtało zamknięte. Dnia 10. ogłoszono naſtępuiące Dyrektoryatu *Francuzkiego* względem tych odmian wyroki.

Wypis z Xiąg deliberacyow Dyrektoryatu Wykonawczego. — w Paryżu 4. Brumaire (24. Października) Roku 7go Rzpltey Francuzkiey.

Dyrektoryat ſtanowi: Art: I. Akta przez ktore Generał kommenderuiący armią Włoſką *Brune* d. 19. Października złożył, i osadził wiele członkow Rad Prawodawczych i Dyrektoryatu Rzpltey *Cisalpińſkiey*, są nieważne i bez żadnego ſkutku. Art: II. Również są nieważne czynności, przez ktore tenże Generał poodmieniał osoby na urzędach publicznych Rzpltey *Cisalpińſkiey*. Art: III. Ninieyſzy wyrok kommunikowanym będzie Dyrektoryatowi Rzeczypoſpolitey *Cisalpińſkiey* przez Ambaſſadora Rzpltey *Francuzkiey* w *Medyolanie*.

W Paryżu 17. *Brumaire* (7. *Liſtop:*) — Dyrek: Wyk: przeczytawszy swoy wyrok d. 24. Paźdz. kaſsuiący odmiany w rządzie *Cisalpińſkim* d. 18. uczynione; Zważywszy 1.) Iż to wſzyſtko ieſt znieſionym; 2) iż życzenia Ludu *Cisalpińſkiego* nie mogą być uſkutecznione przez osoby zbyt młode i obce; 3.) Iż *Medyolan* rachuiący w ſobie ludności około 200. tyſięcy mieszkańcow, nie mógł na iednymże zgromadzeniu swego wyrazić zdania, 4.) Iż ieſt rzeczą potrzebną poſtawić Lud *Cisalpińſki* w ſtanie zebrania ſię na zgromadzeniach pierwiaſtkowych, poſtanowienia oſtateczney towarzyſkiey organigacyi, i ſprawowania zupełney samowładności, Stanowi: Art: I. Czynności znoszące i zaſtępuiące rożne członki Rad Prawodawczych i Dyr: Wyk: Rzpltey *Cisalpińſkiey* uſkutecznione d. 19. Paźdz: nie będą miały żadnego ſkutku, i co z nich wypadło, za nieważne ieſt uznane-—II. Z tego powodu Ambaſſador Rzpltey *Francuzkiey* przy Rzpltey *Cisalpińſkiey*, poprzeſtanie z nią wſzelkich ſwoich związkow, poki rzeczy przed tą epoką trwaiące, powrocone nie będą. — III. Zgromadzenia pierwiaſtkowe natychmiaſt zoſtaną zwołane dla naradzania ſię nad aktem konſtytucyinym. — IV. Ambaſſador *Francuzki* i Generał kommenderuiący armią *Włoſką*, porozumieią ſię względem uſkutecznienia ninieyszego wyroku, który drukowany będzie w iezyku *Francuzkim* i *Włoſkim* i przylepionym we wſzyſtkich miaſtach Rzpltey *Cisalpińskiey*.— *Zgadza ſię z Oryginałem — Prezydent Dyr: Wyk:*

(podpisano) TREILHARD.

Ob. *Rivaud* wydał także do Ludu *Cisalpińskiego* ſtoſowną Proklamacyą. — Przybyło tu wiele woyſk *Piemontskich*, które podług urządzenia Generała kommenderuiącego, maią być uważane iako woyſka *Francuzkie*. Generał *Joubert* ktory nayprzod poſtanowił swoią głowną kwaterę w *Alexandryi*, znayduie ſię teraz w *Turynie*. Krol zrzekł ſię Rządu, i mianowano 15. osob, ktorym powierzona ieſt tymczasowa adminiſtracya.

Podług wiadomości od granic przybyłych, między d. 29 Liſtop. i 4. t. m. zaszło wiele bitew z ſtrony woyſk *Francuzkich i Neapolitańſkich*.—Okazuie się, iż prawe ſkrzydło *Francuzkie* musiało odnieść znaczne korzyści, gdyż dnia 5 znaydowało się tylko o kilka mil od *Rzymu*.— Ogłoszono tu naſtępuiący rapport o oſtatniey bitwie.

Genrał Adjutant Szef generalnego Sztabu do miniſtra woiennego Rzpltey Rzymskiey.

Ob. Miniſtrze. Pospieszam uwiadomić cię o znakomitym zwycięztwie przez G. *Macdonald* odniesionym. Dnia wczorayszego zrana attakowany był od *Neapolitańczykow*. Jego Dywizya ſkładała się z dwoch brygadow pod kommendą G. brygady *Kellermnn* i ſzefa brygady *Lagure*. G. brygady *Mathieu* kommenderował korpusem odwodowym. Nieprzyiaciele attakowali nas w 5ciu kolumnach. Ich rozmaite korpusy formowały 45 do 50. tysięcy ludzi, a dywizya G. *Macdonald* miała tylko w ſobie 6. tysięcy woiownikow, Skutkiem tey chwalebney bitwy ieſt. iż zabraliśmy nieprzyiacielowi 23 armat rozmaitego kalibru, 45 wozow prochowych, 4 tysiące karabinow 8 do 900 koni i mułow, wielką liczbę chorągwi, ſztandarow, kaſſę woienną, 52 officerow, 2 tysiące niewolnikow, wszyſtkie bagaże. Nieprzyiaciele zoſtawili na placu bitwy nader wiele zabitych i rannych, nasza ſtrata wynosi tylko 30 ludzi zabitych, a 2. razy tyle rannych. G. *Kellermann* okazał męſtwo i talenta woienne, iakie go we wszyſtkich zdarzeniach zaszczycały. G. kommenderuiący mianował ſzefa ſzwadronu Ob. *Buré* z 13 regimentu ſtrzelcow konnych, ktory uderzył na nieprzyiaciela o 15 mil od *Rzymu*, ſzefem tegoż regimentu. Wszyscy officerowie i żołnierze walczyli mężnie. — Dwa bataliony Legii *Rzymskiey* mężnie się potykały. — Dnia iutrzeyszego zapewne ci ieszcze dobre wiadomości doniosę. — *Macdonald* ściga za nieprzyiacielem.— (podpisano) Leopold *Berthier*.— P.S. Bitwa ta odprawiała się d. 14 (4 Grud. o 8 mil od *Rzymu* między *Nepi*, *Monterosi*, i *Baccano*.— Zgadza się z originałem. Miniſter woienny (podpisano) *Vignolle*.— Gen. *Neapolitański* wzięty w niewolą w bitwie pod *Terni*, nazywa się *Saint-Philippe*. Czyniąc wſzyſtkie uſiłowania na ſkupienie swoich żołnierzy, zoſtał opasanym i wziętym.

z Wenecyi dnia 15. Grudnia.

Kładziemy tu niektore szczeguły względem zaięcia przez woyſka *Francuzkie Piemontu*. Dwoma dniami przed wyiazdem Generała *Joubert* do *Medyolanu*, wielka liczba woyſk *Francuzkich* wyruszyła z kraiu *Cisalpinow*. Stanąwszy na gruncie *Piemonckim* wzięła nayprzod *Nawarrę*; zamek tego miaſta po nieiakim oporze, poddał ſię dnia 7. garnizon złożony z 800. ludzi tak *Piemonczykow* iako i *Szwaycarow*, wzięty był w niewolą; w samey *Nawarze* utworzono zaraz municypalność, adminiſtracyą centralną i mianowano kommissarza Dyrektoryatu Wykonawczego. 600. tyſięcy liwrow kontrybucyi nałożono na ſzlachtę i duchowieńſtwo, a miaſto 35. tyſięcy racyi chleba miało doſtarczyć. Ob. *Lexede* mianowany ieſt kommendantem *Nawarry*. Inne oddziały woyſka były wyſłane dla zaięcia miaſt *Rocca d'Arona*, *Intra*, *Palanza*, *Canobio* i innych mieysc znecznieyszych. *Francuzi* do *Vercelli* weszli bez oporu, zkąd proſto udali ſię do *Turynu*. Inna kolumna od 14. tyſięcy ſpieſzy ku *lexandryi* i *Tortonie* dla rozłożenia ſię w śrzod kraiu. Przy weyściu woyſk *francuzkich* do *Nawarry*, niektorzy mieszkańcy okazali swoią radość, wołaiąc. *niech żyie Rzplta Cisalpińska*; kommendant *Francuzki* nakazał im milczenie, mowiąc, *waſz kray ieſt przez woynę zdobytym*. Dnia 6. gwardye krola *Sardyńskiego*, ktore ſię znaydowały w *Pawiy*, zoſtały zaprowadzone do *Ponte di Gravelone*. Dokąd innych także garnizonow z wielu mieysc ſię ſpodziewaią. Generał *Joubert* znayduie ſię w *Turynie*, gdzie organizuie rząd nowy. Mowią, że ma bydź złożony kongres w tym mieście.

Od granic Włoſkich dnia 12. Grudnia.

Plan attaku *Neapolitańczykow*. miał bydź ułożony przez G. *Mack*. Wszakże ieżeli woyſka ceſarſkie nie dopomogą krolowi *Neapolitańſkiemu*, tedy ten nie będzie w ſtanie opierania ſię długo *francuzom* we *Włoszech*. Jedynym do wſtrzymania rozlewu krwi śrzodkiem byłoby pośrzednictwo *Auſtryi*, ieżeliby przyiętym zoſtało.— Przed rozpoczęciem krokow nieprzyiacielſkich *Francya* z ſtrony ſwoiey żądała, aby krol *Neapolitańſki* zapłacił iey 15. millionow, i armią ſwoią zredukował do tego ſtanu iak była przed woyną.— Rzplta *Cisalpińſka* ma dać dla woyſka *Francuzkiego* 10. millionow liwrow.— W *Wattelinie* korpuſa *Francuzkie* znacznie są wzmocnione. Gen: *Menard* ma dowodzić niemi, wſzyscy lękaią ſię rozszerzenia woyny.

Dalszy ciąg znacznieyszych zdarzeń roku 1798.

May.— Dnia 19. Na mocy ugody z Rządem *Francuzkim* woyſka *Neapolitańſkie* weszły do *Benewentu*.— D. 20. Nowi Deputowani *Francuzcy* zaſiedli w Ciele Prawodawczym.— Flotta *Angielſka* pod kommendą Admirała *Nelson* popłyneła na śrzodziemne morze.— *Anglicy* bombardowali *Oſtendę*, i zruynowali sluzy w *Schlikens*.— D. 22. Po wyiściu Ob: *François de Neufchateau*, Ob: *Treilhard* zaſiadł mieysce w Dyrektoryacie.— D. 25. Ex-Dyrektor *François de Neufchateau* przybył do *Selz* dla traktowania z Hr: de *Cobenzl* miniſtrem cesarſkim.— D. 29. Dyrektoryat Wyk: na publiczny ſessyi odbierał pożegnanie miniſtra *Hiszpańſkiego del Campo*, i przyimował iego naſtępcę kawalera *Azara*.

Czerwiec.— Na początku tego mieſiąca Kongreſs *Amerykańſki* zakazał wszelkich związkow między Pułnocną *Ameryką* i osadami *Francuzkiemi*.— D. 5. odprawiła ſię uroczyſtość homagialna w *Krolewcu*.— D. 6. Zakończyły ſię konferencye w *Selz*.— D. 12. Woyſka *Francuzkie* zdobyły wyspę *Maltę*.— Nagła odmiana magiſtratur w rządzie *Batawſkim*.— Ob: *Jean Debrie* miniſter pełnomocny *Francuzki* przybył do *Raſtad*.— D. 17. Flotta *Angielſka* admirała *Nelson* z 12. okrętow liniowych, 8. fregat i 6. ſtatkow złożona, ſtaneła przed *Neapolem*.— D. 19. Flotta *Francuzka* wypłyneła z *Malty*. Tegoż dnia wyiechał W. Miſtrz.— D. 20. Ambassador Rzpltey *Francuzkiey* Ob. *Sieyes* przybył do *Berlina*.— Pięć okrętow liniowych *Roſſyiſkich* i iedna fregata pod kommendą Vice admirała *Makarow*, ſtaneły przed *Kopenhagą*.— D. 26. Rozruchy *Piemontſkie* zakończyły ſię oddaniem woyſkom *Francuzkim* Cytadelli *Turyńſkiey*.— W tym i w naſtępuiącym mieſiącu zaburzenia w *Irlandyi* do naywyższego doszły kresu.

Lipiec.—Dnia 1. *Buonaparte* wylądował z woyſkiem *Francuzkim* do *Alexandryi*.— D. 7. Kongreſs *Amerykańſki* zerwał traktaty z *Francyą*.— D. 9. Druga eſkadra *Roſsyiſka* z 6. okretow liniowych złożona pod kommendą admirała *Kruze* ſtaneła przed *Kopenhagą*.— D. 25 Flotta admirała *Nelson* wypłyneła z *Sycylii*.— Na końcu tego mieſiąca zakończone zoſtały podbudzane w państwie *Rzymſkim* rozruchy. *(Reszta potym.)*

OBWIESZCZENIA.

Poſtanowiwszy Krol Jmość Pruſki, P. N. Nayłaſkawſ mocą rozkazu gabinetowego pod d. 24 p. m. że opłatę importową; na wprowadzaną ſurową bawełnę włożoną w kwocie 50. procent: znowu powtornie ma być uchyloną, oraz, iż zakaz wywożenia bawełny kraiowey ieszcze na dal, aż do innego w tey mierze rozporządzenia ma zoſtać w ſwey mocy, takowy wyrok i rozkaz J. K. Mci ogłasza ſię więc dla publiczney przeſtrogi i wiadomości.— Dan w Warsz: d. 21. Grud: 1798. Roku.

J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna Kamera.

Chcąc aby Publiczność w doſtaniu papieru ſtemplowanego i kart tak w mieście Warſzawie, iako i przedmieściu Praſkim wſzelką znalazła łatwość, oraz aby kaſsy Krolewſkie miały potrzebne bespieczeńſtwo, poſtanowiono zoſtało, iż przedaż onych ma być wolną pod pewnemi warunkami; wprzod iednak nim przepiſy takowe zoſtaną ogłoszone, podaie ſię tymczaſem do wiadomości powſzechney, iż znaleść można naſtępuiące gatunki papieru ſtemplowanego. — a) Arkusz po 80. Talarow. 50. T. 48. T. 24. T. 20. T. 18. T. 12. T. 10. T. 6. T. 5. T. 4. T. 2. T. 16. dobrych groſzy, 2. T. 12. d. gr: 2. T. 1. T. 12. d. gr: 1. T. 8. d. gr: 1. T. 20. d. gr: 18. d. gr: 16. d. gr. 12. d. gr. 10. d. gr. 9. d. g. 8. d. gr: 6. d. gr. 5. d. gr. 3. d. gr. 2. d. gr. 1. i poł d. gr. 1. d. gr. 6. fen: 4. fen: — b.) Plenipotencye ſtemplowane po 10. 10. d. gr. 8. d. gr. — c) Karty ſtemplowane, talia kart tarokowych w miedzi rzniętych 1. T. 8. d. gr. ditto 1. T. ditto 16. d. gr. Francuzkich ditto 12. d. gr. 10. d. gr. 8. d. gr. Niemieckich 12. d. gr. 10. d. gr. 8. d. gr. 4. d. gr. 2. d. gr. Co ſię zaś tyczy używania papieru i plenipotencyi, takowe oznaczone zoſtało w Edykcie Stemplowym pod d. 13. Maja 1766. i w Patencie względem zachowania przepisow Edyktem uczynionych. Przedaż takowa praktykowała ſię dotąd w Warſzawie i Predze przez kupcow szczegolnych do tego przyiętych; a nadgroda dwoch procentow była im za to oſtrzeżona. Z tym wſzyſtkim ieſt wolą Kamery J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczney niżey podpisaney, aby od daty ninieyszego obwieszczenia handel takowych materyałow ſtęplowych w Mieście Warszawie i przedmieściu Praſkim (iako się wyżey namieniło) był wolnym, a bawiący się tąż przadażą zyſkiwali 4. procent remuneracyi. Kto ma ochotę brać ryczałtem materyały, może onych doſtać ze ſkładu głownego dla Miaſta Warszawy przeznaczonego za 4. proceut Rabbatu. Skład ten znayduie się teraz w Pałacu Kollegiow Kraiowych: należy się pytać o Kaſsyera Stemplowego i Konsyliarza Kommiſſyi Hoſſmana: gdzie negocyacyą o takowy materyał zrobić można w lecie od godziny 8mey, a w zimie od godziny 9tey do południa. Aby iednak Kaſsyer tenże, drobnoſtkami aodzaiu tego nie był zatrudnionym, ſtanówi się oraz, że ten tylko, który w znaczney kwocie, a naymniey za 50. Talarow ſzacunku, żądać będzie tychże materyałow, i takowe w gotowiznie monetą grubę zapłaci, do ryczałtowego onych kupna przypuszczonym zoſtanie. Gdyby zaś kto życzył ciągle znaznieyszy u siebie ſkład uttzymywać, i dopełniać go zawsze przez zakupowanie swieżych materyałow gotowizną, w takim razie Kamera J. K. Mci ieſt ſkłonną nawet i na to zezwolić, iednak ſzczegulnie za kaucyą beśpieczną na dobra Ziemſkie, lub domy murowane zapisać się powinną, a kwotę materyałow na ſkład branych odpowiadaiącą. W przypadku. gdyby ktokolwiek z kupuiących materyały ſtemplowe na procent, lub biorący one na kaucyą. nie mogł ich ſprzedać, takowe przyięte będą na powrot przez generalny ſkład ſtemplowy, pieniądze zaś za nie dane. za potrąceniem 4ch procentow akkordowenych natychmiaſt zwrocone aoſtaną. Samo się iednak przez się rozumie, że Materyały te zwrocić się maiące, powinny bydź czyſte i w tym ſtanie w iakim były dane na ſprzedaż. Bydź może, że przy takowym urządzeniu, ſzczegulne gatunki papieru lub kart znaydować się nie będą. u Kupcow za gotowe pieniądze ſkłady utrzymuiących, a iednak żądane bydź mogą przez kogo, aby więc nikt żadnych w iey mierce nie miał trudności, Kamera J. K. Mci wydać kazałn znaczny ſkład materyałow takowych P. Tempelhoſſ Kapitanowi i Kaſsyerowi Prowincyonalnemu Cła, nie daleko rezydencyi Kamery na koworze celney w tych samych zabudowanirch mieszkaiącemu, gdzie był dawniuy ſkład Polſki Papieru ſtemplowanego. Tym ſposobem zawsze będzie można takowemu zaradzić niedoſtatkowi. Z resztą Kamera J. K. Mci nie mogła nie doſtrzedz, że żydzi oſobliwiey Papier i Karty ſtemplowane wyższą ceną przedaią, niż ſą ſtemplowane. Takowe bezprawie zakazuie się pod karą 6ciu Talarow za każdą kontrawencyą ściągnąć się maiącą. Ten zaś kto będzie w ſtanie dowieść i wyiaśnić takowe przeſtępſtwo, oprocz zamilczenia iego nazwiſka, ieżeli tego żąda, połowę kwoty za karę wyznaczoną pozyſka. Dan w Warszawie dnia 12. Grudnia 1798:—

J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna Kamera.

DONIESIENIA.

Na fundamencie powtorney rezolucyi Nayiaśnieyszey Kommiſsyi Bankowey dnia 13. Miesiąca Pazdziernika roku bieżącego 1798. wyszłey, Adminiſtracya Maſsy JW. Prota Potockiego uwiadomia Publiczność, iż Licytacya Zegarka z łancużkiem bryliantami i medalionu bryliantami kameryzowanych na dniu 30. Stycznia w Roku naſtępuiącym 1799. przypadaiącym w Pałacu Tepperowskim przy Ulicy Miodowey na pierwszym piętrze w Izbie Deputacyi maſsy JW. Prota Potockiego po obiedzie o godzinie 3. zaczynać się będzie, i takowe effekta naywięcey daiącemu za gotowe pieniądze w złocie ważnym obrączkowym za poprzedzaiącą approbacyą N. K. B. sprzedanemi zoſtaną. Dan w Warszawie 25. Miesiąca Pazdziernika Roku 1798.

Pewny Obywatel życzący ſobie kupić dobra ziemſkie dziedzictwo niezawodne maiące w odległości naydaley mil 12. od miaſta Warszawy, za ſummę do złł: Pol: 200,000. wynoszącą, a to za gotowe pieniądze żąda ſię, ktoby więc miał iakowe dobra do ſprzedaży, lub zaſtawy, aby ſię raczył nadgłoſić do JP. Jana Bielińſkiego mieszkaiącego tu w Warszawie na końſkim targu, w kamienicy Nro: 1067.

Magazyn gospodarſki pod Nrem 3041. na Szolcu ſytuowany po ś. p. Królu Jmci *Staniſławie Auguście* pozoſtały, całkiem lub częściami, tudzież Młyn Hydrauliczny zwany, są do naięcia. Ktoby sobie życzył takowe naiać, ma ſię udać po dalszą informacyą do JP. *Tokarſkiego* Intendenta w *Łazienkach* mieszkaiącego.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy JP. Eberta, pod Nrem 65. na drugim piętrze. — Exemplarz groſzy 20.